

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PREȚIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :

Pe unu ann 5 fl.—cr., pe 1/2 ann 2 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

Pe unu ann 14 fr., pe jumetate ann 7 franci.

PREȚIULU INSERTIUNILORU :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei
„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Cercularie,

Nr. 2784.

*catra tóte oficiile protopresviterali si parochiali din
dieces'a Aradului.*

Pentru a regulá cât mai bine primirea tinerilor, in institutul nostru pedagogicu-teologicu, si in specialu, pentru a nu se spesá, cu venirea pe aici si acei tineri cari din lips'a pregatirilor, nu ar fi primiti in institutu, aflam de bine a reinprospetá cele din anulu trecut, cu privire la primirile in teologie si preparandie, aducendu la cunostintia tuturor celor interesati, urmatóarele :

1. Fie-carele tineru, carele doresce a fi primitu in institutul nostru pedagogicu, ori teologicu, are a-si inaintá aici recursulu seu de primire, provediutu cu carte de botezu, si cu atestatele scolastice, pana la 3/15. Augustu a. c., si apoi a asteptá respunsulu acasa, unde i-se va trimitu de aici prin protopresviterulu si preotulu concerninte.

2. Se obsérva de acuma, ca tinerii cari vor intrá in despartiamentulu teologicu, vor avea a fi internati in Seminaru si provediuti si cu viptu corespunzeturu, pentru care vor avea a platí tax'a anuala de 120 fl., si din care acum la inceputu vor avea a depune 40 fl., indata la inscriere.

Dela acést'a taxa se potu scuti numai cei de tot seraci, daca vor face servicii Seminarului.

3. Tinerii din despartiamentulu preparandialu se vor putea inquantirá si prin orasiu, pre la case oneste; ér cei ce ar dori se intre in alumneu, unde vor fi provediuti cu viptu mai simplu, vor avea a platí câte 50 fl. pe ann, din care suma 25 fl. o vor platí indata la inscriere.

Dela acést'a taxa se vor scuti numai cei de tot seraci, si de prin partile unde este lipsa de invetiatori.

Afara de aceste se mai cere, cá toti tinerii se aiba asternutu curatu de patu, schimburi, si imbracaminte curate.

P. T. officii protopresviterali vor distribuí fiecarui oficiu parochialu câte unu esemplariu din acestu cerculariu, spre scopulu de a chiamá inaintea sa si de a incunostintiá, despre intregu cuprinsulu acestui cerculariu, pre toti tinerii din parochie, cari ar voi a recurge pentru primire in preparandie ori teologie.

Arad, 10. Iulie 1888.

*catra Preonoratii Domni protopresviteri si inspectori
de scóle.*

Nr. 2195, 2224.
1888.

Conferintiele invetiatoresci se vor tiené estimpu de dupa protopresviterate. Fie-care protopresviteratu va avé propria conferinti'a sa invetiatorésca. Aceste conferintie se vor incepe Luni in 1/13. Augustu anulu curinte diminéti'a la 9 óre, si vor durá pana Vineri in 5/17. Augustu anulu curinte dupa médiadi la 4 óre. La aceste conferintie e detoriu sè se presinte fie-care invetiatoriu, in loculu centralu alu protopresviteratului concerninte, precum se anumesce mai la vale.

Pentru conferintiele amintite Consistoriulu numesce comisari consistoriali din corpulu invetiatorescu si anume in

1. protopresviteratulu Aradului, conferinti'a se va tiené in Arad, de comisari consistoriali se numesce invetiatorii Petru Popoviciu din Arad si Gregoriu Rosiu din Semlacu,

2. protopresviteratulu Siriei, conferinti'a se va tiené in Siri'a, de comisari consistoriali se numesce invetiatorii Ioanu Bogdanu si Ioanu Vancu amendoi din locu,

3. protopresviteratulu Chisineului, conferinti'a se va tiené in Chisineu, comisari consistoriali sunt invetiatorii Gregorie Mladinu din Chisineu si Simeonu Paguba din Socodoru,

4. protopresviteratulu Borosineu, conferinti'a se va tiené in Borosineu, comisari consistoriali sunt in-

vetiatorii Paul Dum'a din Borosineu si I v a n t i u Vidu din Bocsigu.

5. protopresviteratul Buteniloru, conferinti'a se va tiené in Buteni, comisari consistoriali sunt invetiatorii Ioan u I l i c ' a din Buteni si A n t o n P e r v ' a din Donceni,

6. protopresviteratul Radn'a, conferinti'a se va tiené in Radn'a, comisari consistoriali sunt invetiatorii Nicolau Stéfu din Cuvinu si P r o t a s i u G i v u l e s c u din Soborsinu,

7. protopresviteratul Halmagiului, conferinti'a se va tiené in Halmagiu, comisari consistoriali sunt invetiatorii Ioan u S a b o din Guravale si I o a n u P o p e s c u din Risculiti'a,

8. protopresviteratul Belintiuului, conferinti'a se va tiené in Belintiu, comisari consistoriali sunt invetiatorii S i m e o n u F a u r din Chiseteu si P e t r u A g ' a din Budinti,

9. protopresviteratul Lipovei, conferinti'a se va tiené in Lipov'a, comisari consistoriali sunt invetiatorii G e o r g i u B o c u din Sistarovetiu si C o n s t a n t i n u C r a c i u n u din Lipov'a,

10. protopresviteratul Timisiorii, conferinti'a se va tiené in Timisior'a, comisari consistoriali sunt invetiatorii I o a c h i m B o n c e a din Ghirod'a si V a s i l i u V o i a n t i u din Utvin,

11. protopresviteratul B.-Comlosiului, conferinti'a se va tiené in B.-Comlosiu, comisari consistoriali sunt invetiatorii I o s i f A n u i c ' a din Iancahid si P e t r u F e r e n t i u din Pustinisiu.

Mai nainte de terminulu intrunirii acestoru conferintie, *numitii comisari consistoriali sunt poftiti a-se presentá aici Luni deminéti'a in 18/30. Iuliu anulu curinte pregatiti a stá aici in Arad patru zile adeca pana Vineri din aceea septemana, unde la institutul pedagogicu-teologicu dlu prof. Dr. Dem. Horvat, va tiené comisariloru prelegeri de limb'a materna, fiind ca acestu studiu va fi obiectulu conferintieloru invetiatoresci de estimpu.*

Numitiloru comisari consistoriali pentru timpulu petreerii loru in Arad, la 18/30 lunei curinte si urmatórie, li se va face aceea inlesnire de cortelu, ca de dupa putintia vor fi incortelati in Seminariulu si in Alumneulu diecesanu.

P. T. Dta vei indemná pre comisarii consistoriali a-se presentá aici punctualu la indicatulu terminu de 18/30 lunei curinte, ér pre invetiatorii submanuati va se-i obligi sub responsabilitate, a participá la conferintie in 1/13. August si urmatórie.

Totodata esti poftitu a staruí la comune, se inlesnéscá invetiatoriloru participarea la conferintie, dand ajutórele necesare, carausi'a, diurnele preliminate spre acestu scopu, si alte mijlóce trebuintiése.

Arad, din siedinti'a consistoriala dela 7/19. Iulie 1888.

Nr. 2424/1888.

In 25. Iulie stílulu vechiu anulu curinte se incepe cursulu supletoriu de music'a vocala, la institulu pedagogicu-teologicu din locu sub conducerea propunetoriului ordinariu I o a n u V i d u , si va durá totu timpulu vacantielor. Acei onorati invetiatori, cari vor dorí se participe se vor impartasi dupa putintia de acelu favoru, ca voru avé cortelu gratuitu in Seminariu si respective in Alumneu.

P. T. Dta esti poftitu a comunicá acést'a invetiatoriloru submanuati.

Arad, din siedinti'a consistoriala dela 7. Iulie 1888.

Nr. 2511/1888.

Examenele de calificatiune invetiatorésca se vor tiené estimpu cu incepere din 16/28. Augustu anulu curente. Candidatii au se se presente cu testimoniile scolari si cu extrase de botezu, precum si cu adeverintie despre locul si timpulu in care au functiionatu ca invetiatori.

Esti poftitu a publicá acést'a in cerculu submanuatu.

Arad, din siedinti'a consistoriala dela 7. Iulie 1888.

Nr. 2675/1888.

Inaltului Ministeriu reg. de cultu si de instructiune i-a venitu la cunoscintia, cá agentii umbla prin tíera si ademanescu poporulu cu promisiuni false a emigrá la Americ'a, deci ne provóca inaltulu Regim sub 27. Iuniu anulu curinte Nr. 1273. Pr. se reflectam preotii si invetiatorii se desmante poporulu, ca se nu asculte de acei agenti si se nu se dee sedusu si insielat. Desi scímu, ca lauda lui Dumnedieu, asemine emigrare la noi nu s'a intemplatú inca, si pe credinciosii nostri ni-i léga iubirea de locul natalu mai tare decat se asculte de atari agenti, totusi ca se prevenim nescari posibile complicari, Te poftim se avizezi pe preotii si invetiatorii submanuati a fi cu priveghiare in aceste timpuri, si se'lu indemne pre poporu a respinge atari agenti cu ori ce consilie séu promisiuni s'ar apropiá.

A r a d , 2 / 1 4 . I u l i e 1 8 8 8 .

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului.

Cercetarea bisericeii.

Cercetarea bisericeii a devenitu in timpulu din urma o cestiune, carea inspira ingrijiri tuturoru confessiuniloru din tíera.

Am cetitu, cá acésta cestiune a fost discutata cu multa seriozitate intr'o adunare bisericeasca tienuta dilele trecute de reformati, si o am vediutu amintita si intr'unu reportu publicatu de superintendentulu sasiloru luterani din Transilvani'a.

Este faptu, cà astadi tóte confessiunile din tíera se plangu, cà poporul nu cercetéza biseric'a in mesur'a, carea se cuvine si in urmare este faptu regretabilu, cà religiunea si religiosiatatea a slabitu.

Sunt multe cauzele, cari au produsu acestu faptu regretabilu la noi in tíera. Si dintre aceste cauze vom aminti aici numai un'a, si anume pre aceea, pre carea o amintesce si superintendentulu luteranu din Sibiu, dlu Teutsch. Densulu dice, cà religiositatea a slabitu la poporul sasescu din Transilvani'a in unele comune din caus'a lipsei, din caus'a seraciei.

Ei bine, spre a poté apretiiá acestu momentu, amintim aici, cà sasii din Transilvani'a sunt unu poporu materialmente bine situatu. Favoriti prin multe privilegii si pre langa acést'a traindu si cu o buna socotéla sasii din Transilvani'a prin averile cascigate din mosi stremosii si-au cascigatu averi insemnate si fundatiuni culturale considerabile, asia incát cris'a economica din timpulu din urma, pre densii dintre tóte popórele i-a atinsu mai putienu.

Ce vomu dice inse noi romanii, si in specialu romanii de confessiunea ortodocsa, cand vorb'a este de lipsa si de seracia, si cand vedemu, cà lips'a se aduce de unu motivu principalu pentru slabirea poporului din religiositate.

La noi, la romanii ortodocsi totu ceea ce avemu este productulu muncii si sudórei poporului si preotimei nóstre. Si daca fenomenulu regretabilu, scaderia din religiositate, de carea se plangu astadi fara exceptiune tóte confessiunile, se semte si la noi, atunci noue trebuie se-ne inspire, si mai mari ingrijiri.

La noi seracii'a este mai mare si mai generala, de cât la alte popóra. Si deci ochii bisericei trebuie se fla mai deschisi si mai ageri, de cât se cere acést'a la alte confessiuni, asupra desvoltării economice a credintiosiloru nostri.

Am ajunsu, seau celu putienu suntemu in ajunu a ajunge timpulu, in carele sórtea popóreloru nu o va mai decide nici numerulu, nici biruintiele cascigate pre campulu de bataia, ci *piatiulu*. Angli'a, Americ'a de nordu, si in parte Franci'a si Germani'a suntu deja dovéda de ajunsu cà *piatiulu*, si respective *concurenti'a pre terenulu economicu*, au inceputu deja a dá tonulu, asupra sortii popóreloru.

Noi romanii suntemu reu situati pre acestu terrenu. Atát averea nóstra publica, cât si cea privata este putiena si chiar nensemata. Langa acést'a se mai adaoge apoi si faptul regretabilu, ca la noi in genere pre terenulu economicu mai multu este ceea ce se perde, decât ceea ce se casciga, — precum si conservativismulu traditionalu alu romanului de a remané in economia, cá si in altele pre langa modulu de vétia si lucrare remasu din betrani.

Chiar timpulu din urma ne-a constatat in se, cà cu acestu modu de vétia nu o mai potemu duce. Tieranulu nostru este reu batutu, cand vine la pia-

tiu, si vinde rodurile pamentului si muncii sale. Vinde, si trebuie se venda eftinu ceea ce are; si este silitu se cumpere scumpu lucrurile, de cari are trebuintia; ér bilantiulu la capetulu anului este silitu se-lu incheie cu deficitu.

De aici, dela acestu punctu trebuie deci astadi se incépa cu mai multa energia si sporiu bisericea activitatea s'a culturala.

Dar biseric'a este o institutiune curatu spirituala, si n'are nimicu de a face cu terenulu economicu, a fost in trecutu credinti'a generala, si de siguru mai este si astadi din acést'a credintia, mai cu seama in urm'a faptului, cà evangeli'a ne infacisiéza pre seracu intrandu in imperati'a ceriului, ér pre bogatulu condamnatu la munca vecinica.

Si adevverulu este, cà biseric'a este o institutiune curatu spirituala, si adevveru este, cà evangeli'a ne dice: „se nu ve grijiti, cà ce veti mancá, séu ce veti bea, seau cu ce ve veti imbracá;“ dar in acelasi timpu aceeași evangelia ne spune: „cautati mai antaiu imperati'a lui Ddieu, si tóte se vor adaoge voue.“

Si acést'a fiend program'a bisericei, sub nici unu cuventu nu ne este iertatu nici a gandí, cá se esimu din acést'a programa.

Suntemu in biseric'a, si dechiarámu, cà voimu se remanemu neclintiti aici, in acestu santu locu, si nici prin gandu nu ne va poté trece vre odata se facemu celu mai micu pasu, prin carele am poté fi banuiti, cà am fi esitu dtu program'a bisericei.

Ei bine noi in tóte si prin tóte „cautámu imperati'a lui Ddieu“ prin religiositate si moralitate. Partile principale ale religiosității si moralității omului sunt diligentia si bun'a chivernisire a avutului nostru, pentru cá fie-care din noi cá omu privatu si biseric'a cá corporatiune se póta dice cu apostolulu Pavelu: cà ceea ce am trairu este rezultatulu si cascigulu maniloru mele. Si daca Ddieu ne-a datu mani, cu cari se lucrámu, si minte, cu carea se gandim, este pré naturalu, cà vointi'a lui Ddieu o implinim, de câte ori facemu se functioneze aceste organe. Vointi'a lui Ddieu o implinim si atunci, cand folosim cascigulu nostru intru desvoltarea nóstra. Pecatu este a dice ca bogatulu din evangelia: „manca, bea suflete si te veselesce;“ dar virtute este, ca avutulu nostru se-lu intrebuintiamu pentru sustienerea si asigurarea nóstra si a familielor nóstre. Virtute este a contribuí din avutulu nostru pentru inmultirea averii bisericei si a scólei, pentru ca prin acést'a avere se potu creá multe institutiuni spre laud'a si prémarierea lui Ddieu.

* * *

Ne-am departatu póte-cà pré multu de obiectulu, de carele vorbim astadi. A fost inse trebuintia se facemu acestu ocolu, dupace biseric'a si cercetarea bisericei sta in o legatura atát de strensa cu starea economica a poporului, si dupa ce faptu netagaduitu este, cà seraci'a demoraliséza, ér buna starea econo-

mica sub anumite conditiuni este starea cea mai favoritória moralității omului.

Ei bine, poporul nostru este in trecutulu seu unu poporu eminaminte religiosu, unu poporu, pre carele l'a sustienutu numai religiunea si biserica s'a. Si daca astadi acestu poporu, pre ici, pre colo, a slabitu din religiositate, si pre alocuria chiar nu cercetéza biserica, atunci trebuie se fia vr'unu cusuru ori la poporu, ori la biserica. Celui ce este condusu inse de regula lumea s'a indatinatu a-i iertá multe, conducetoriului inse nu i-se iertá nimicu. Dupa acésta norma judecandu, poporului trebuie se-i-le iertámu tóte; noue inse nu ne este permisu a-ne iertá nimicu si daca nu ne iertámu, vom trebui se constatámu urmatoriulu faptu in cestiunea cercetării bisericeii, si anume:

Poporul nostru a inceputu a-se desvoltá mai repede in timpulu din urma prin scóla si prin modulu vietii de astadi, si in acelasi timpu a inceputu se cugete mai cu temeiu. Si omulu, carele cugeta, voiesce se aiba din tot ceea ce face unu folosu practicú, realu, imediatu.

Urmarea naturala deci este, cá daca voimu, cá biserica se fia cercetata, si se fia atragetória, atunci a nóstra detorintia este, cá se facemu din trens'a ceea ce trebuie se fia dupa program'a ei o *scóla a vietii*.

Dar asia am facutu si pana acum. Vom fi facutu de siguru toti astfelii; daca observámu, cá credintiosii nu sunt multiemiti, atunci trebuie se facemu neaperatu mai multu, cá se-i multiemimu, si se-i atragemu pre toti. Trei lucruri sunt cu deosebire momentele principale in punctulu acest'a si anume: cultulu divinú, cantarea si predic'a.

Cultulu si cantarea trebuie se se esecute astfelii, incát se inspire mangaiare si pietate, ér predic'a se fia de unu cuprinsu cât mai instructivu si cât mai acomodatú trebuintieloru spirituale ale poporului.

Am facutu noi multe bune si pana acum cu privire la aceste trei momente. Am pastratu cu santienia cultulu celu frumosu si educatoriulu alu bisericeii ortodoxe, am introdusu in biserici coruri, si am predicatu, si predicámu.

Dar starea religiósá a poporului ne spune, cá nu este de ajunsu ceea ce am facutu, si trebuie se facemu deci mai multu.

Vom face deci toti, pentru-cá aceea ne este chiamarea, cá se facemu acestu bine in mesura mai mare, vom fi cu mai multa grije facia de cultulu divinú, facia de cantare si facia de predic'a.

In cultulu divinú trebuie se grijimu toti cei ce avem aici rola, cá se vorbésca mai multu inim'a decát gur'a, si fie-care misicare a nóstra se fia o espressione factica a pietátii nóstre interne, pentru-cá numai ceea ce procede din inim'a nóstra póte gasi locu in inim'a altui'a.

In cantare vom desvoltá si ridicá cantarea inmultindu corurile si ameliorandu starea celoru infientiate; ér in predic'a, cand voimu se semenámu cuventulu lui Ddieu in inim'a credintiosiloru vom fi mai cu grije intru analis'a si studiulu acestei inimi. Ne vom aprofundá aici in studiulu acestei inimi, cá se vedemu ce contiene, si ce-i lipsesce, cá se intarimu ceea ce bunu vom aflá, si se adaogemu ceea ce lipsesce. I-vom dá poporului prin predic'a aceea chraná spirituala, carea se contiéná nutrementu de ajunsu pentru desvoltarea lui pre tóte terenele. Vom merge noi dupa densulu, pentru cá mai apoi se vina densulu cu mai multa placere si alipire dupa noi.

Astadi lumea s'a schimbatu, si a devenitu pré multu aplecata spre materia si materialismu. Si nu este nimenea vin'a, daca si poporul nostru a caditu in acestu curentu generalu. Vin'a nóstra este a-lu parasí, si a nu-i veni in ajutoriu prin predic'a si a-lu face, cá se distinga bine intre materia si spirítu; ér meritulu nostru va fi, daca prin lucrulu mintii si inimei nóstre vomu sci se ajungemu stadiulu, cá poporul se imbine aceste doue in spirítulu evangheliei lui Christosu, si a cresce dintr'ensulu poporu alesu Domnului.

Astfelii procedendu nu se póte, cá se nu se amelioreze frecuentarea bisericeii.

Cuventu catra fratii preotii.

(Continuare si fine.)

Ca se nu retacimu, pentru chiarificare adauga urmatoarea esplicatiune:

In Banatu, la infientierea parochiiloru, birulu preotiescu s'a staveritu dupa fiecare sessiune urbariale, cu 6 patrare de gráu (84 litre), ér dupa fiecare casa dilereasca (fora de pamentu) $\frac{1}{4}$ adeca 14 litre. Deci fiecare possessoru al acestoru pamenturi, *fóra deosebire de religiune*, e indatoratú a solvi nu numai birulu preotiescu, ci si celu invetiatorescu cantoralu, preotului si invetiatoriului acelei confessiuni, de care biserica s'a tienutu primulu loru proprietariu atunci, cand s'a infientiatu parochi'a in fiecare comuna.

Apoi cine póte trage la indoela, cá in comunele urbariale romane, la inceputu, la infientierea parochiiloru nóstre: tóte cassele, tóte sessiunile au fost eschisivu proprietatea poporului gr.-orient, prin urmare tóte aceste sessiuni pe bas'a suscitatorulu legi si ultimate, de atunci si pana in diu'a de astádi, suntu insarcinate cu deobligamentulu patronalu greco-orientalu; si ca atari suntu indatorate a solvi birulu de sub intrebare preotiloru gr.-orient., apartiena proprietarii loru de astádi ori la ce religiune ori confessiune; cá-ci precum spune insusi Eselenti'a S'a Ministrulu Trefort, nu cerem biru dela persóna catholica, jidana, ori greco-cath., ci dupa sessiunea insarcinata cu dreptulu patronalu greco-orientalu.

Aici mai trebuie se amintescu si aceea impregiurare, cum unii dreptulu patronalu lu-facu pendinte

dela asigurarea prin intabulatiune. Acésta parere e forte gresita, de órece despre atare intabulare nu se face amintire nici cu un cuventu, precum in legile si dovedile de mine sus citate, asiá nici in debaterile in acestu meritu cetite. Apoi m'am informatu chiar din cartea funduala din Kikind'a, cà nici patronatele catholice nu suntu preotindenea intabulate.

Deci fiecare preotu si comuna bisericésca voru face in interesulu bine priceputu al loru propriu, deca vor scóte datele positive din càrtile funduale despre tote acele possessiuni, care au trecutu in manile strainiloru, si ale acelor'a, cari paresind religiunea strabuna au trecutu la alta confessiune. Avend datele la mana, se faca repartarea incepênd dela diu'a, cand prin trecerea la straini a incetatu solvirea. Noi avemu se pretindemu restanti'a întreaga pe langa tóte cà si birulu apartiene de categori'a celor-alalte dari, care deca solvirea nu se soliciteza in restimpu de 3 ani, devine invecchita (obsolescuta = elévült) si ca atare neincassabila. Dara repartarea birului e circumscrisa in visitatiunea canonica, apoi si dispusetiunea Ministrului de culte Nr. 27. Aprilie 1881. Nr. 8368. numai acelu biru vechiu lu-dechiara de invecchitu, care in restimpu de 3 ani nu s'a repartatu; tot atunci adange insusi, cum nu póte trage la indoela, cum preotii in fiecare anu si-facu repartarea; de aceea vin'a nu e a preotiloru, ci a respectiviloru, cari nu si-au plinitu deobligamentulu. In casulu celu mai reu, deca ni s'ar denegá incassarea restantielor vechi, arunculu de pe cei 5 ani ultimi de feliu nu ni-se póte denegá.

Preotii vor ingriji, ca deodata cu birulu loru se se ceara si celu al invetiatoriloru, cari prin Banatu totu deodata suntu si cantori.

Seiu positive din esperinti'a proprie, cà de buna voe nu va solví nici un strainu bucuros. Eta dara si modalitatea legala, prin carea potemu ajunge la rezultatulu doritu. Prin rescriptulu imparatescu dto 23. Martiu 1789. Nr. 1260/11. si 2511. s'a demandatu Comitatoru, ca restantieles stolare si de biru ale preotiloru, aflatoru la parochieni, prin incungurarea esecutiuniloru militare, se-se incasseze totu deun'a pe calea asistentiei administrative-comitatense. Totu acést'a dispune Ministrulu Br. Eötvös sub 20. Iuliu 1848. Va se dica, Comitatele suntu indatorate spre incassarea pretendiuniloru nóstre.

Deci fiecare preotu nainte de tóte are se provóce pe fiecare proprietariu strainu spre solvire. De aici cu provocare la legile si datele cuprinse la inceputulu scrierei mele, are se se adreseze la pretur'a cercuala, ca la forulu primu, cerend *incassarea prin esecutiune*. De va fi respinsu, la momentu are se apeleze la „Comissiuenea administrativa comitatensa“ (Köz-igazgatási bizottság), ca la al II-lea foru. Incât nici de aici n'ar urmá resultatulu favoritoriu, in restimpu de 8 dile se se apeleze la Ministeriulu de culte, ca la forulu supremu decretatu de atare prin rescriptulu

dto 4. Aprilie 1880. Nr. 9254. De aici de siguru si fora nici o indoela va urmá resolutiune imbucuratória, in tocma ca si in casurile espuse la inceputu.

Nainte de a incheiá, vinu a face o modesta intrebare si rugare: fiind intrebarea susu desfasurata destulu de momentosa, si cu atât mai tare serioasa, n'ar fi óre consultu, deca Preasanti'a S'a Dlu Episcopu ca unu parinte al Nostru, carele totdeun'a si la tóta ocaziunea s'a insufletitu pentru imbunatatirea sortii nostre, se convóce in jurulu seu pe parintii protopopi, pentru de a poté staveri o cale órecare solidara in diecesa, ca astfeliu densii ca antistii tractelorlu se fie mana de ajutoriu fie càrui preotu subalternu?

Acesta intrunire cu atata mai multu o afiu de necesaria, cu càtu abiá potu presupune comuna in diecesa, in carea se nu fie trecutu-un'a ori alt'a possessiune in manile strainiloru. Apoi cu atat mai puciu potu crede, cà s'ar aflá cineva, carele se dubiteze, cà deca preotii nostrii toti si-voru trage birulu de dupa tóte realitátile, care dela inceputu au apartinutu la biseric'a nóstra, sortea multora va fi meliorata. Si cum nu, cand scimu, cà se afla si de acele comune in diecesa, in care jumetate, ér in unele si mai multu de jumetate din realitáti se afla in mani straine.

Eu din parte-mi am luatú iniciativ'a, am facutu inceputulu, am insinuatú petitiunea in form'a suscircumscrisa, deci la ori ce intrebare facuta din partea confratilor mei, stau gata a li-dá deslucirile necesarie; tot atunci nu voiu intrelasá despre resultatulu a face la timpulu seu raportulu pe calea acestui diariu.

In fine nu potú trece cu vederea, cum fratii preoti serbi din vecinatate, luand cunosciintia despre datele adunate de mine, apretiuindu ponderositatea loru, au si luatú caus'a la debateré serioasa; pre cine lu-intereseza, pestreaca cu atentiune foi'a loru numita „Zastava“ incepend dela Nr. 95. a. c. dto 21. Iuniu.

Svetoniu Petroviciu,
parochu.

Parsimoniulu.

IV.

Adevaratii pilastri, pe cari se radima corpulu celu mare, natiunea nóstra, suntu la tota intemplantia preotii si invetiatorii. Ceea-ce au negligatu antecessorii, trebuie se suplinesca demnii loru succesorii. Cattrá densii dara ne adresámu, si loru li-presentámu o parghie poternica, de care folosinduse bine, voru fi destoinici se ajute poporulu a scapá de fatalitátile ce le promite cris'a economica.

Preotulu si invetiatoriulu nostru intielege bine, ce insemneza parsimoniulu. Ei seiu cà omulu se nu uestece omu numai cand si-scie demandá siesi. Unulu de pre amvon, celu-alaltu in scol'a da adulti, si ambii la ocaziuni binevenite se chiarifice poporulu, ce fru-

mosu este a se scí omulu abstiené. Cu deosebire in modulu de viétia se póte practisá acést'a escelentu. Sciutu este, cà mancàrile grase si beuturile spirituose, de asemenea fumatulu, tóte urgeza processulu chemicu. Si apoi organismulu se apropie de capetu cu atátu mai rapede, cu càtu este mai mare oxydatiunea. Acést'a sè se aduca la conosciint'a poporului prin totu feliulu de exemple acomodate, si poporulu nostru asculta, cà-ci e bunu, ér ascultandu se incuiba intrensulu parsimoniulu, vede adeca in giurulu casei sale cà esista câte cev'a, si acestu cev'a — fie càtu de pucinu — este prisosu, carele in dile grele i-va face servitie insemnate. Preotii si invetiatorii nostri cei be-trani tieneau multu la aceea, ca poporulu se imple biseric'a, pre cand se face sant'a liturghia, dar n e m a n c a t u si n e b e u t u. In copilaria mea audiám pre fie-iertatu tatálu meu vorbindu cu multu dispreatiu despre celu ce mananca, inainte de a merge la biserica. Nisuiti se se intemple acést'a si acum asiá, cà atunci poteti vorbí la inim'a poporului, atunci cu-ventele vostre pica in pamentu bunu, si dintrensele in poporulu nostru va resarí plant'a cea nobila ce o numimu parsimoniu. —

Ca se prinda parsimoniulu radecini in poporulu nostru, conducatorii sei voru face bine, deca i-voru aduce la cunosciintia si avantagiile, ce resulta din multifariile asiguratiuni.

Timpurile nostre sunt bogate in eveneminte funeste elementarie, ale càroru urmàri triste le suferu poporulu. Foculu, apele si grindin'a, se tacemu acum de bólele epidemice, aceste vinu pe neasteptate si nimicescu in parte, s'au chiar totalmente, individi, familii, deca nu pópore intregi. De ce se nu convingemu pe poporulu nostru despre avantagiile ce resulta din asigurare contra focului, contra grindinei, contra bóleloru epidemice etc ?

Cas'a cu apartinentele sale se constee numai 300 fl. v. a. Vine unu focu si nimicesce totulu. Acum de unde se iae densulu 300 fl. ca se-si reconstruesca cee-ce foculu a nemicitu ? Argumentulu de a convinge pre poporu este aici atátu de potericu, de te plesnesce in facia. Poporulu intielege cà e mai bine a solví — se dicemu — 4 fl. annualmente si a fi siguru contra focului, de càtu a lassá tóte in man'a sortii.

Faceti dara ca nici o casa de a poporeniloru nostri se nu remana neasigurata contra focului, cà-ci a intrelassá acest'a este pecatu ! —

Ce mandre sunt semenatúrele cele de din diosu de satu ! Cand le vedi, ti-ride anim'a si speranti'a intrunu venitoriu mai tignitu ti-procureza fortie noue, te face se fii mai omu de cum esci ! Dar cine pote cunosce tote tainele naturei ! Cine sta bunu, cà o furtuna ore-carea nu se va iví si va pface in noroiu tote sperantiile sale ? . . . Si vijali'a s'a ivitu, semenatúrele cele frumose si multu promitietorie au peritu ér poporulu plange si privesce cu spaima la sortea

cea ticalosa, ce i-se ivesce ! — Folosesc preotule si invetiatoriule acesta asemanare si convinge poporulu despre importantia asigurarei semenatúrilor. Celu ce are semenatúri, ce-i promitu secerisiu de 400 fl. v. a. de siguru nu se pericliteza, deca solvesce ascurare 32 fl. pe cand sermanulu este sdrobitu, deca tempestatea nesperata i-a luat din mana speranti'a de pe unu anu.

Faceti dara se-si asigureze poporulu nostru semenatúrele contra fenomenelor elementarie, ca se nu cada in pecatu ! —

Acum ne aflám la punctulu celu mai importantu. Inteligienti'a nostra consta aproape numai din preoti si invetiatori. Si unulu si celu-alaltu si-are ficsulu intro forma sau alt'a. Dar acesta simbria este forte modesta, asiá dicund aproape numai ca se vegeteze omulu dintro di pre alt'a. De unde se fimu noi in stare se agonisimu averi, ca se lasám filoru nostri unu radimu materialu, pentru ca ei se pota suportá mai usioru sarcinele vietii ? Si cu tote aceste avemu datorintia se ne ingrigimu si se cautám tote mediele oneste, ca se procurám filoru nostri venitoriu mai tignitu.

Se punemu casulu, cà unu preotu ore-carele are 4 prunci. Pre cei doi baeti i-porta la scola si i-face in modulu acest'a ca se ajunga in positiune de a-si castigá de dupa invetiatura pana de tote dilele. Dar fetitiile inca nu trebuescu negligate. Si ele sub conducerea cea intielepta a mamei, dupa ce au finitu scol'a necesaria, invetia tota economi'a casei ; dar cand e se se desparta de parinti, domne bine prinde si unu picutiu de zestre ! — Tatálu celu intieleptu si prevedietoriu scie, cà esista asiá numite societati de asigurare, unde poti inscrie pre ori-cine. Fiind cà elu pricepe insemnatarea parsimoniului, asigura la ambele sale fetitie, deca nu mai multu, dar 500 fl. la un'a, fora ca se se pericliteze. Si societatea primesce asiguratiunea, ér tatálu are se solvesca la fie care partrariu de anu 8 fl. v. a. Ajungund fetitiile etatea de 18 ani, are fie-carea câte 500 fl. v. a. de si tatálu a solvitu pentru densele de totu numai 576 fl. inse si acesti'a fora ca se simtiesca, si ce e mai multu deca nu facea asigurarea, banii totu se duceau pe câte tóte, ce suntu de lipsa in casa.

Diferitele moduri de asigurare nu le potemu descrie in colónele anguste ale acestei foi periodice. Ajunge se constatámu importantia lor, si ne multumimu a fi atrasu si prin acést'a atentiunea celoru competenti asupra unoru mediloce salutarie, cu care credemu noi cà amu poté evitá dela poporulu nostru fatalitatile, ce trebuie se resulte din cris'a economic'a.

Predicati dara si invetiati poporulu, se intielega bine urmàrele cele salutarie ale parsimoniului, si atunci vi-ati implenitu chiamarea ! Atunci ca prin minune vor disparé din cercurile nostre tote vitiele, vomu fi unu poporu tare si unitu atátu in cugete càtu si in simtiri.

Unu invetiatoriu.

D i v e r s e.

* **Bibliografie.** Diligentulu cooperatoru *Constantinu Morariu* dela biserica s. Parascheva din Cernautiu a scos de sub tipariu „**Omillile**“ *celui dintru sfinti Parintele nostru Ioanu Gura de Auru la epistolele sfantului apostolu Paulu catra Titu si Filemonu, traducere din textulu originalu. Gherla, tipografi'a „Auror'a“ 1888, pretiulu 60 cr. v. a.* Importantia acestei brosiure frumoase asupra junei nostre literaturi eclesiastice este atatu de evidenta in catu n'avemu trebuinta se o apostrofamu in deosebi. Felicitandu pre d. autoru, ne marginimu a atrage atentiuinea celor interesati asupra acestui productu bi-nevenitu.

† **Necrologu.** Din comun'a Nadabu primimu scirea trista ca mórtea cruda érași a smulsu din midiloculu nostru unu vrednicu muncitoriu in viea Domnului. Parintele **Teodoru Cefanu**, a incetatu din viatia in 12/24 l. c. desu de demanetia dupa unu morbu scurtu, fiindu impartesitu cu sfintele taine. Repausatulu in Domnulu a vietuutu 60 de ani, la altariulu Domnului a servitu cu credintia 28 ani. La cele eterne a fostu condusu Luni d. am. in 13/25 c.; ceremoniile funebrale le-au indeplinitu 11 preoti si 9 invetiatori, participandu multime mare de poporu atatu din comun'a nostra, catu si din cele invecinate. Inteligenti'a romana si straina fora deosebire au datu defunctului onorurile cuvenite. Pre repausatulu lu jalesce neconsolabil'a socia, cu care a vietuutu fericitu 29 de ani, si lu-deplange poporulu carui'a i-a fostu pastoriu bunu. Fie-i tierin'a usiora si memori'a neuitata!

* **Tempestati** nemai pomenite au bantuutu in dilele trecute multe tienuturi bogate ale emisferei nordice. Dupa catastrof'a dela Versietiu aflamu, ca prin comitatulu **Nyitra** si **Trencin**, apoi in **Zala** si **Sopron** a fostu grindina si rumperi de noru. Tienuturile Alpiloru inca marturisescu despre d'estea. Astfeliu la **Hohenau** rumperea de noru a fostu ingrozitoria; ap'a a intratu prin case si a inecatu ce a aflatu in cale. Dupa trecerea tempestatii mai éra ap'a de 1 metru pre pamentu. — Dar pre nicaliurea nu a fostu catastrof'a atatu de ingrozitoria, ca in Serbi'a prin tienutulu orasiului **Siabatiu** de langa Dunare. Ventu cumplitu, grandina de marimea ouelor de gaina in forma dodecagonală si rumpere de noru, tote acestea s'au intrunitu si pe langa aceea, ca au nemicitu si ultim'a sperantia de recolta, dar au omoritu o multime de oi si vite cornute, ce se aflau pre campu; dorere! ca tempestatea nu s'a multiumitu cu atata, ca a seceratu chiar si mai multe vietii de omu, intre cari vre-o patru ciobani si la 16 lucratori de campu.

* **Monastirile din muntele sant Athos.** Din un'a brosiura ce a aparutu in Palermo sub titlulu „I conventi di Monte Athos“ estragemu urmatoarele: Peninsula santului munte Athos e de o lungime de 60 chilometri si de o latime de 12 chilometri. Dintre multi munti celu mai mare e monte-Athos de catra mediadi; e de 2063 metri naltu si mai tot anulu e acoperitu cu neua, vegetati'a inceta pe acest'a dela 1500 metri in sus. Pe vervulu acestui'a se afla o capela veche unde raru se face servitiu dumnediescu, clopotulu capelei se foloseste de dare de semnu in casu de pericole. — Peninsula altcum e unu adeveratu raiu pamentescu, pre totu loculu paduri, gradini vii si agri, isvora si apeducte. Unu aeru sanatosu predomnesce intregulu, smochinele, citronulu si narangiulu fructifica aici forte bogatu. — De catra mare are unu portu cu unica ospataria. Aici descaleca corabieri, pe aici vinu pe nai turcesci soldati betrani defectuosi, oficianti betrani si multe soiuri de omeni —

mai multu rusi — ca aici se-si petreca restulu vietii. **Muntele Athos** se tiene de pamentu santu, tota peninsula e plina de monastiri, industrie si comerciu aici nu esista, femeiloru nici in apropiere nui iertatu a veni, asia se dice ca nici animale de sexulu femeiescu nu se suferu aici, dela anulu 800 adeca de 1088 ani femei'a pre acestu pamentu nu a amblatu. Pe insula suntu 20 manastiri dintre cari 17 grecesti, 1 bulgara, 1 serba, 1 rusa, acesta e cea mai mare, acestei i-apartienu 6 manastiri mai mici si 524 case de locuintie pentru calugari in cari siedu cate 6—7 frati. Preste tote aceste in republic'a calugarésca locuiescu preste 7000 calugari dintre cari $\frac{3}{5}$ de parti sunt rusi. Tota casa calugarésca si-are cuin'a si gradin'a sa, victualele le capeta dela monastirea — mama. Calugarii postescu 3 dile in septemana, in cealalte dile manca oue, colive, casiu, branza si pesce uscatu. Carne nici cand nu mananca. In timpulu afara de biserica si rugaciuni toti calugarii lucra in gradina, si lucra maestrui pana si fauritulu. Fumatulu e opritu, asemenea e pecatu a glumi si a ride, ba nici e permisu a vorbi cu topu inaltu. Starea fisica trupésca a calugariloru e slaba conform si viptului si in urmarea postului multu. Monastirea rusésca are nai la cari dela capitanu pana la celu din urma matrozii toti suntu calugari, cu aceste nai ambla pe tota marea negra catra porturile rusesci. Candu aparu aici cu naiile loru cu stéguri, prapori, tota populatiunea ii intimpina. Calugarii teneri au scolii cari trebuie se le cerceteze si se invetie, cu politic'a inse nu-i iertatu a-se ocupa, de-si despre archimandriti si cei de stare mai nalta in rangu multe se vorbesce ca tocmai cu politic'a se ocupa mai multu, la ce inse pana acum lipsescu dovedile.

* **Emporiu scientificu.** Nu credemu se esiste pre pamentu unu orasiu mai bogatu in tipografii, de catu **Lipsc'a**. Aici esista 103 tipografii in cari suntu ocupati 2140 de muncitori cu 504 invetiacei. In aceste lucreza 566 presse rapedi, 143 presse de mana si 73 de fasonulu primitivu.

* **Scolele in Europ'a.** S'au numeratu scolele din Europ'a si s'a constatat, ca Franci'a are 71,000 scole cu 5 milioane scolari, Germani'a 60,000 cu 6 milioane scolari, Engliter'a 58,000 cu 3 milioane, Austro-Ungari'a 26,000 cu 3 milioane, Spani'a 29,000 cu 3 milioane, ér Rusi'a are 32,000 scolii cu un milionu scolari, asia dar din intreaga ei populatiune numai 10 la suta primesc instructiune. Irland'a n'are nici o scola, si totusi cei 70 mii locuitori ai ei seiu toti carte, ca-ci acolo fie care parinte este si invetiatoriu si unu administratoru veghieza cu severitate, ca toti copiii se fie instruiti, pentru care scopu celu pucinu odata pe an vine si examineza ori ce localitate.

* **Ministrulu ung. reg. de comunicatiune** a esmisu o ordinatiune, prin care se face cunoscutu, ca incependu dela 1. Augustu, in locurile unde sunt oficie postale, epistolele, cartile de corespondentia, monstrele de marfuri si diarele se se inmanueze fara nici o tacsă.

* **Frigulu celu mai mare** pre faci'a pamentului lu-sufere orasielulu **Werchojansk** din Siberi'a ostica. Orasiulu e situatu in valea riului **Jana**, are 67°5' latime nordica, 134° lungime ostica si 107 metri preste nivelulu marei. Temperatur'a medie in lun'a Ianuaru face 53°C. sub nula, ér in Iuliu câteva dile abia ajunge maximulu de 13°8' preste nula.

* **Wilhelm II.** tinerulu imperatu alu Germaniei a visitatu pre **Alexandru III.** tiarulu Rusiloru si a fostu primitu pretotindenea cu entusiasm. Acum se afla in **Stockholm** la regele Scandinaviei, unde érași a aflatu

primire festiva si forte simpatica. De aici se va intorce a casa pre la K o p e n h a g ' a onorandu si pre regele Dani-marcei cu inalt'a Sa presentia.

* *Suprindere.* Imperates'a Germaniei, voidnd se suprinda pre inaltulu seu sociu la reintorcere din caletori'a pe la curtile domnitorie ale statelor nordice, in 15/27. l. c. desu de demanetia a nascutu unu principe, carele impreuna cu mama-s'a este deplinu sanetosu.

* *Piat'i'a Aradulu.* Vineri in 15/27. Iuliu piati'a din Aradu ni-a oferitu mi sicamentulu urmatotiu: Grâu de celu mai greu 5.70 fl, celu mediu 5.60 fl. ér celu amestecat 5.30 fl. — Secar'a varieza intre 5.70 si 5.40 fl. — Orzulu s'a vendutu cu 4.20—4.10 fl. — Ovesulu a variatu intre 4.30 si 4.20 fl. Cucuruzulu per 100 chgr. 5.70 fl. — Mazerea 100 chgr. 18 fl. — Fasolea 100 chgr. 10 fl. — Lintea 100 chgr. 16 fl. — Cartofii 100 chgr. 5 fl.

Carnea de vita chil'a 52 cr, cea de vitielu chgr. 60 cr, cea de porcu 52 cr, cea de oie 32 cr, unsorea chil'a 70 cr, ér clis'a per chila 60 cr. v. a.

Concursu.

Pentru indeplinirea parochiei vacante de clas'a prima din *Siri'a*, pe bas'a decisului Ven. Consistoriu aradanu dto 30. Iuniu 1888. Nr. 2553, se escrie concursu, cu terminu de alegere pre 14/26. **Septemvre 1888.**

Recurentii sunt avisati, petitiunile lor instruate conform §-lui 15, lit. a) din „Regulamentulu pentru parochii“ adresate comitetului parochialu din *Siri'a*; ale suscerne subscrisului, pana in 29. Augustu, (10. Septemvre) a. c., càci cele intrate mai târdiu, nu se vor luá in considerare.

Incât nu s'ar insinuá destui competenti cu calificatiunea espusa, se vor admite la candidare si potu fi alesi si competenti cu calificatiunea de clas'a a dou'a.

Alesulu, pe langa observarea §-lui 8 din citatulu regulamentu, va folosi dela diu'a introducerii, intregulu beneficiu alu acelei parochii.

Recurentii, pentru a dovedi desteritatea in cantu, tipicu si oratorie, sunt poffiti a-se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre in St. biseric'a din locu.

Siri'a, la 10/22. Iuliu 1888.

Georgiu Popoviciu, m. p.
protopresviteru.

Pentru deplinirea parochiei din *Jac'a*, (*Zsáka*) protopresviteratulu *Oradii-mari*, se escrie concursu, cu terminu de alegere pe 21. Augustu (2. Septemvre) a. c.

Dotatiunea preotiesca consta din:

- $\frac{3}{4}$ sessie pamentu aratoriu de prim'a classa,
- Un'a canepiste $\frac{3}{4}$ jugeru,
- 15 cubule grâu de pâne, titula biru,
- Stólele usuate, si
- Cortelu cu gradina.

Recursele ajustate conform §-lui 15. lit. a) din regulamentulu pentru parochii sunt a-se asterne subsemanatulu in *Oradea-mare*, (N. magyar utca 22.), pana in 18/30. Augustu; avendu recurrentii — inainte de espirarea terminului de concurgere — a-se presentá in vre-o Dumineca ori serbatóre in biseric'a din numit'a parochia, spre a-si aretá desteritatea in cele preotiesci. —

Contributiunea pentru pamentulu parochialu o solvesce comun'a bisericésca.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: *TOM'A PACALA, m. p.* protopopu.

—□—

In urm'a ordinatiunei Venerabilului Consistoriu gr. or. oradanu dto 29. Ianuariu a. c. Nr. 22. A) pentru deplinirea postului alu doilea preotiescu sistematu in comun'a *S. Miclasiulu-romanu*, protopresviteratulu *Tincei*, se escrie de nou concursu pe langa jumetate din intregulu beneficiu parochialu observandu-se, cà intregulu beneficiu care se va impartí intre doi preoti, consta aprópe din doue sessii de pamentu bunu, birulu dela 383 de casi câte un'a vica grâu, — stólele indatinate si alte accidentii obveniende.

Competentii vor avé a dovedi calificatiune pentru parochiile de clas'a I., éra recursele adressate comitetului parochialu, vor fi a-se tramite subscrisului protopresviteru in *Körös-Jenő* per *M.-Telegd*, in terminu de 30 zile dela prim'a publicare.

Ineu, 11/23. Iuliu 1888.

Pentru comitetulu parochialu:

Iosifu Vess'a, m. p.
ppresv. *Tincei*.

—□—

Se escrie concursu pentru deplinirea in modu definitivu alu postului invetiatorescu dela a II-a scóla paralela din *S. Miclasiulu-romanu* Emolumintele sunt:

1) Bani numerari 100 fl. 2) grâu secaretiu 15 cubule, 3) pamentu aratoriu de cl. I-a 6 jug. aratu si lucratu prin comuna, 4) lemne de focu 3 metri, 5) fênu dela comuna 1 clae, 6) pentru conferintie 4 trasuri, 7) din tóte stólele cantorali, a dou'a parte, 8) quartiru liberu esarendatu prin comuna.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati recursele lor, instruite cu documintele prescise si cu testimoniu de limb'a magiara, — a-le tramite subscrisului in *K.-Jenő* per *M. Telegd*, (cott. Bihar) in terminu de 30 zile dela prim'a publicare a concursului, avendu a-se presentá in cutare Dumineca séu serbatóre in biseric'a locala spre a-si aretá desteritatea in cantári si tipicu.

Cei apti spre a instrú coru vocalu, vor fi preferiti. Ineu, 11/23. Iuliu 1888.

Pentru comitetulu parochialu:

Iosifu Vess'a, m. p.
ppresv. insp. scl.

—□—

Pentru deplinirea definitiva a statiunilor invetiatoresci din *Hinchirisiu* si *Poeni de susu*, se publica concursu cu terminu pana la 6. Augustu v. a. c.

1. Salariulu in *Hinchirisiu*: 84 fl. 8 cubule de bucate; 8 stângeni de lemne; venitele cantorali, si quartiru cu gradina.

2. In *Poeni de susu*: 48 fl. 10 cubule de bucate; 8 stângeni de lemne; dela fie-care casa unu fuioru, o itie de pasula si o portie de fênu; stóle cantorale si quartiru liberu.

Recurentii au a-si trimitte petitiunile sale cu testimoniu de calificatiune, pana la terminulu desiftu, in *Beiusiu* la subscrisului.

Beiusiu, 10. Iuliu v. 1888.

Pentru comitetele parochiali:

Vasiliu Papp, m. p.
protop. Vascului.

Urméza in suplementu.

**Suplementu la „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Nr. 29.
Anulu XII. — 1888.**

Pentru deplinirea postului de parochu la parochi'a gr. or. rom. de clas'a III. din **Fadimacu** se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de **14/26 Augustu 1888.**

Emolumintele sunt: un'a sesiune de 30 jugere, parte aratoriu parte fênatie; intravilanu parochialu; dela 180 Nr. de case cate 1/4 metiu de cucuruзу in bómbe si stol'a usuata aici.

Recursele ajustate conform §-lui 13 din „Statutul organicu“ se se tramita pana la 12/24 Augustu 1888 parintnlui protopopu tractualu Georgiu Cretianescu, in Belintiu u. p. Kiszeto; avend recurentii a se presentá in vr'o Dumineca ori sarbatóre in biserica locala, spre a-si aretá desteritatea in cantari ori cuventarile bisericesci.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **GEORGIU CRECIUNESCU, m. p.**
protopresviteru.

—□—

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la scól'a romana gr. or. confessiunala din **Hissiasiu**, se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de **7/19. Augustu 1888.**

Emolumintele sunt: in bani gat'a 100 fl.; in naturale dela 100 Nr. de case câte 10 oche parte grâu, parte cucuruзу; 3. jugere de pamentu, parte aratoriu, parte fênatiu; pentru conferintie 8 fl; pentru scripturistica 10 fl; lemne 20 metri, din cari se incaldiesce si scól'a; locuintia libera cu gradina de legume, dela inmormentári, unde va fi poffitu, câte 20 cr.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si susterne recursurile loru ajustate conformu „Statului organicu“ Comitetalui parochialu din Hissiasiu la adres'a parintelui Georgiu Creciunescu protopresviteru in Belintiu, u. p. Kiszetó.

Hissiasiu, 2. Iuniu 1888.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **GEORGIU CRECIUNESCU, m. p.**
protopresviteru.

—□—

Se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca dela scól'a gr. or. din **Alparea**, alegerea va fi in **31. Iuliu (12. Augustu) a. c.**

Dotatiunea e:

1) Cortelu cu gradina pretiuite 12 fl., 2) Salariulu in bani 160 fl., 3) 9 jugere pamentu aratoriu 50 fl., 4) 12 cubule bucate à 5 fl. = 60 fl. 5) 5 orgii de lemne si adusulu loru 30 fl., 6) Venitulu cantoralu 15 fl. — Sum'a 327 fl. v. a.

Recursele ajustate conform stat. org. si adresate Comitetalui parochialu din Alparea, sunt a-se tramite subscrisului in Oradea-mare (N. magyar uteza 22 sz.), pana in 27. Iuliu (8. Augustu) a. c., éra recurentii au sè se presenteze pana la alegere in St. biserica, spre a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **TOM'A PACAL'A, m. p.** protopopu
inspectoru de scóle.

—□—

Conform ordinatiunei Veneratului Consistoriu de datulu 22. Iuniu a. c. Nr. 524. Sc., se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca din **V. Velenti'a**, cu terminu de alegere pe **6/18. Augustu a. c.**

Dotatiunea e:

1) Cortelu liberu, 2) In bani 300 fl., 3) 2 orgii de lemne din care e a-se incaldí si scól'a, 4) accidentiele cantorali.

Recursele ajustate in sensulu Stat. org. si adresate Comitetalui parochialu din **V. Velenti'a**, sunt a-se tramite subscrisului in Oradea-mare (N. magyar uteza 22 sz.) éra recurentii au sè se presenteze pana la alegere in St. biserica spre a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **TOM'A PACAL'A, m. p.** protopopu
inspectoru de scóle.

—□—

Pentru deplinirea definitiva a postului invetiatorescu dela scól'a gr. or. romana din comun'a **Miersigu**, protopresviteratulu Tinței, se publica concursu cu terminu de **30 zile dela prim'a publicare.**

Emolumintele sunt: a) bani gat'a 130 fl., b) 10 jugere de pamentu, c) 12 chible de bucate, d) 4 stângeni de lemne, din cari se va incaldí si scól'a, e) 1 clae de fênu, f) venitele cantorale, si cartiru liberu cu gradina.

Recurentii vor avé a-si substerne recursele ajustate cu documintele necesarii subscrisului in **K. Jenó, p. u. M. Telegd (cott. Bihar)** pana in 30 de zile dela prim'a publicare, éra in vr'o dumineca ori sarbatóre sè se presinte in biserica locala spre a-se produce in cantári si tipicu.

Ineu, 3/15. Iuliu 1888.

Pentru comitetulu parochialu:

Iosifu Vess'a, m. p.
ppresv. insp. scl.

—□—

Se escrie concursu pentru deplinirea definitiva a urmatórelor posturi invetiatoresci din inspectoratulu Tinței (cott. Bihar) anume:

I. **Lupóla**, cu urmatórele emoluminte: 1) cartiru liberu cu gradina, 2) bani gat'a 154 fl. 80 cr., 3) 12 cubule de bucate, 4) 8 stângeni de lemne din cari se va incaldí si scól'a, 5) dela tóta cas'a (85. Nre) câte un'a portiune fênu si un'a litra de bobu, (un'a holda de pamentu si stolele cantorale.

II. **Forosigu—Hodlsiu**, cu urmatórele emoluminte: dela Forosigu, cartiru si gradina, 100 fl. bani gat'a, patru stângeni de lemne si stólele cantorali, — dela Hodlsiu, 70 fl. bani gat'a, patru cubule de grâu, doi stângeni de lemne si dóue vici fasole.

III. **Miheleu—Vale-mare**, cu urmatórele emoluminte: dela Miheleu, bani gat'a 161 fl. éra dela Vale-mare, 143 fl. si cartiru.

Recurentii vor avé a-si substerne recursele ajustate cu documintele necesarii subscrisului inspectoru in **K. Jenó, p. u. M. Telegd, (cott. Bihar)** in terminu de 30 zile dela prim'a publicare, avend fie-care recurentu a-se presentá in cutare Dumineca séu sarbatóre in propus'a-si statiune, spre a-si aretá desteritatea in cantári.

Ineu, 3/15. Iuliu 1888.

Pentru comitetele parochiali:

Iosifu Vess'a, m. p.
ppresv. insp. scl.

—□—

Se escrie concursu pentru ocuparea postului invetiatorescu dela scól'a de fetitie din comun'a **Covasintiu** dioces'a Aradului, inspectoratulu Siriei, cu terminulu de alegere pre **7/19. August 1888.**

Emolumintele inpreunate cu acest post suntu: a) in salariu banalu 300 fl., b) doue patrare pamentu estravilanu, in a cărui posesiune va intrá numai dupa predarea loru, ce se spereza, cu inceputulu anului 1889, c) pentru conferintie 12 fl., d) 12 orgii lemne de focu, din care e a-se incaldí si scól'a, e) pentru scripturistica 5 fl, f) curatoratu 24 fl., si in fine cartiru liberu.

Dela recurente se recere a dovedi, cà suntu romane de religiunea gr. or. si cà au frecuentatu prelegerile la atare institutu publicu prestandu calculu bunu, cà au esamenu de cualificatiune pentru statiuini de clas'a prima, esamenu din limb'a magiara si in fine, déca a servitu dejá ca invetiátore, atestatu de conduita.

Déca nu se voru aflá invetiátore competente, se voru primí in candidare si voru poté fi alesi si invetiatori, cari suntu datori, fara alta remuneratiune, a infintiá coru vocalu celu multu in siese luni dela intrarea s'a in functiune. Petitiunile astfeliu instruate, adresate comitetului parochialu din Covasintiu, suntu a-se suscerne, pana in 4/16. August protopresviterului si inspectorelui, Georgiu Popoviciu in Siri'a (Világos.)

Recurentele, eventualu recurentii, sunt pofiti a-se presentá in sant'a biserica, pentru a-si dovedi desteritatea in cantu si tipicu, cà-ci, alegendulu invetiatoriu, va fi obligatu a servi, fara alt'a remuneratiune, si ca cantoru alu bisericii.

Covasintiu, la 15/27. Iuniu 1888.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu inspectorulu cercualu.

—□—

Se publica concursu pentru ocuparea aloru doue posturi invetatoresci dela scól'a confesionala din comun'a Ternov'a, dieces'a Aradului, inspectoratulu Siriei cu terminulu de alegere pre 6/18. Augustu 1888.

Emolumentele suntu :

a) La scól'a I, in bani gata : 220 fl., 2. pentru cuartiru 20 fl. 3. Unu caru de fenu — 8 fl. 4. Siese orgii de lemne numai pentru folosint'a invetiatoriu — 24 fl. 5. Pentru scriptoristica 4 fl. 6. Pentru conferintie 5 fl. 7. $\frac{1}{2}$ din intravilanulu scólei si 8. stolele usuete dela inmormentári, unde va fi chiamatu.

b) La scól'a III. in bani gat'a 200 fl., ér tóte celealalte emoluminte suntu egale cu cele enumerate la scól'a I.

Cei ce dorescu a ocupá unulu din aceste posturi, au pana in 4 Augustu a. c. a-si suscerne petitiunile lor, adresate com. parochialu din Ternov'a, protopresviterului si inspectorelui cercualu, Georgiu Popoviciu, in Siri'a (Világos), adjustate conformu prescrielorur legii.

Recurentii sunt pofiti a-se presentá in sant'a biserica pentru a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu, cà alesii voru funcioná, fara alta remuneratiune si ca cantori ai bisericii.

Ternov'a, la 14/26. Iuniu 1888.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu inspectorulu concerninte.

—□—

Pentru ocuparea postulu invetatorescu din comun'a Ciuciu, prot. Halmagiului, inspectoratulu Plescuti'a cu terminu de alegere pre a 20/1. Augustu 1888. dupa amédiali la 4 óre.

Salariu anualu este :

a) in bani 250 fl.,
b) 5 orgii de lemne, din care se va incaldi si chili'a de invetiamentu.

c) cuartiru, camar'a si un staulu pentru vite,
d) gradina pentru legumie,
e) dela inmormentári, unde va fi pofit 40 cr.

Dela recurenti se pretinde esamenu de cualificare din limb'a rom. si magiara, si a se presentá in vre-o serbatóre la biserica spre a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

—□—

Pentru ocuparea postulu invetatorescu din comun'a Magulicea prot. Halmagiului inspectoratulu Plescuti'a cu terminu de alegere pe-a 20. (Iuliu) 1. Augustu 1888. la 9 óre demaneti a.

Emolumintele anuali suntu :

- a) in bani gata 200 fl.,
- b) 5 orgie de lemne,
- c) cuartiru,
- d) gradina de legumi si
- e) unde va fi pofitu la inmormentare 40 cr.

Dela recurenti se pretinde esamenu de cualificare de limb'a rom. ér cei si cu esamenu de limb'a magiara vor fi pre feriti ; pana la diu'a de alegere a se presentá in vre-o Duminec'a séu serbatóre la biserica spre a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Recursele adjustate conform Statutulu Org. adresate com. par. ale trimite inspectorelui scol. Ioanu B. Farcasiu in Plescutia post. ult. Gurahonez pana in a 18/30. a. c.

In contielegere cu comitetele parochiale :

Ioanu B. Farcasiu m. p.,
preotu, insp. scól.

—□—

Pentru ocuparea postulu invetatorescu dela scól'a I. din comun'a Apateu, inspectoratulu Siepreusiu, se escrie concursu cu terminu de alegere pe 7/19. Augustu a. c.

Emolumintele suntu :

- 1) In bani gat'a 320 fl.,
- 2) 30 magi fenu,
- 3) 12 orgii lemne din care se va incaldi si scól'a,
- 4) Pentru curatitulu scólei 10 fl.,
- 5) Scripturistica dupa necesitate,
- 6) Pentru conferintie 10 fl.,
- 7) La ingropatiune unde va fi pofitu 50 cr.,
- 8) 3 jugere pamentu estravilanu aratoriu,
- 9) Cuartiru bunu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au se documenteze cà posedu testimoniu de preparandia si cualificatiune precum si din limb'a magiara, cei ce voru dovedi cà suntu in stare a conduce corulu voru fi preferiti.

Recursele astfeliu instruite si adresate comitetulu parochialu din Apateu, suntu a-se trimite subscrisului inspectoru scolariu in Miske u. p. Nagy-Zerénd, avendu pana la alegere a-se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre la biserica pentru de a-si aretá desteritatea in celea bisericesci.

Apateu, 10/22. Iuliu 1888.

In contielegere cu comitetulu parochialu :

Ioanu Avramu, m. p.
parochu si insp. scl.

Publicare de licitatiune minuenda.

Pentru facerea unui turnu nou la biserica din Chertislu, in protopresviteratulu Buteni, conform planulu si preliminarulu de spese aprobatu de Ven. Consistoriu din 10. Maiu a. c. Nr. 695, — se escrie concursu de licitatiune minuenda care se va tiené la cas'a parochiala in 20. Iuliu (1. Augustu) a. c.

Pretiulu esclamarei este 821 fl. 13 cr. v. a. — Doritorii de a întreprinde acést'a lucrare se aviséza, cà la licitare se fie provediuti cu vadiulu de 10%; éra planulu si preliminarulu si pana atunci se potu vedé la oficiulu parochialu.

Chertislu, 22. Iuliu 1888.

Meletie Hada, m. p.
primariu si epítropu.

Damaschinu Stefanu, m. p.
parochu pres. com. par.

—□—